

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра документознавства і музейної справи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

та ректор заступник

доц. Федосик Ю. Б.

Протокол № 7 від 19.02.2020 р.

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
ФОНДОВА ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА МУЗЕІВ

підготовки бакалавра

спеціальності 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство»

**освітньо-професійної програми «Музейний менеджмент,
культурний туризм»**

підготовки бакалавра

спеціальності 032 «Історія та археологія»

**освітньо-професійної програми «Історія, музеєзнавство,
екскурсознавство»**

Луцьк – 2020

Програма навчальної дисципліни «ФОНДОВА ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА МУЗЕЇВ» підготовки бакалавра галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство», за освітньо-професійною програмою «Музейний менеджмент, культурний туризм»; підготовки бакалавра галузі знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальності 032 «Історія та археологія», за освітньо-професійною програмою «Історія, музеєзнавство, екскурсознавство».

Розробник: Гаврилюк С. В., професор кафедри документознавства і музейної справи, доктор історичних наук, професор

Рецензент: Мірошніченко-Гусак Л. А., завідувач відділу етнографії та народних промислів Волинського краєзнавчого музею, кандидат історичних наук

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри документознавства і музейної справи

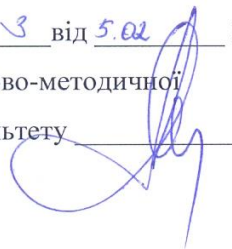
протокол № 7 від 22 січня 2020 р.

Завідувач кафедри: (проф. Бондаренко Г. В.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету історії, політології та національної безпеки

протокол № 3 від 5.02 2020 р.

Голова науково-методичної комісії факультету

 А. Ілвач

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»	Вибіркова
		Рік навчання 2
Кількість годин/кредитів 150/5	Спеціальність 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство»	Семестр 4-ий
		Лекції 34 год.
		Практичні (семінарські) 42 год.
ІНДЗ: немає	Освітньо-професійна програма «Музейний менеджмент, культурний туризм»	Самостійна робота 64 год.
		Консультації 10 год.
	Освітній ступінь бакалавр	Форма контролю: залік

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»	Вибіркова
		Рік навчання 2
Кількість годин/кредитів 150/5	Спеціальність 032 «Історія та археологія»	Семестр 4-ий
		Лекції 34 год.
		Практичні (семінарські) 42 год.
ІНДЗ: немає	Освітньо-професійна програма «Історія, музеєзнавство, екскурсознавство»	Самостійна робота 64 год.
		Консультації 10 год.
	Освітній ступінь бакалавр	Форма контролю: залік

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Дисципліна «Фондова та науково-дослідна робота музеїв» належить до переліку вибіркових навчальних дисциплін підготовки бакалаврів за галуззю знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальністю 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство», освітньо-професійною програмою «Музейний менеджмент, культурний туризм»; галуззю знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальністю 032 «Історія та археологія», освітньо-професійною програмою «Історія, музеєзнавство, екскурсознавство» і спрямована на вивчення студентами: сутності фондової та науково-дослідної роботи музеїв, особливостей її здійснення у музейних закладах різного профілю, методики її організації та проведення, шляхів використання інноваційних технологій в означеній галузі у поєднанні з формуванням відповідних умінь.

Мета навчальної дисципліни: формування у студентів цілісного системного уявлення про фондову та науково-дослідну роботу музеїв. Стосовно фондової роботи, то мета дисципліни передбачає оволодіння наступними знаннями: про основні напрями фондової роботи, структуру та складові елементи організації фондів, комплектування і збереження музейних фондів, консервацію та реставрацію музейних предметів. Щодо науково-дослідної роботи музеїв, то метою дисципліни є: висвітлення ролі музеїв як науково-дослідних центрів, ознайомлення з основними напрямками наукових досліджень у музеях різних профілів, оволодіння студентами навичками планування і організації науково-дослідної роботи.

Вивчення дисципліни передбачає вирішення таких *завдань*:

- ознайомлення із поняттям і змістом термінів, пов'язаних із навчальною дисципліною, усвідомлення студентами їх значення для функціонування музейного закладу;
- набуття студентами навичок роботи з нормативними матеріалами, які стосуються проведення фондової та науково-дослідної роботи;
- оволодіння знаннями, що стосуються комплектування, обліку та наукової документації фондів, а також планування та реалізації основних напрямів науково-дослідної роботи;
- вміння застосовувати теоретичні знання у вирішенні практичних завдань, пов'язаних з фондовою та науково-дослідною роботою музеїв.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти повинні оволодіти наступними *компетенціями*:

Бакалавр повинен знати: сутність фондової та науково-дослідної роботи музеїв, їх місце і роль у музейній справі; понятійний апарат дисципліни;

наукову організацію фондів, їх склад і структуру; основні напрями фондової роботи; шляхи і способи комплектування фондів; порядок обліку і зберігання музейних предметів; порядок реставраційно-консерваційних робіт; наукову та охоронну документацію фондів; основні напрями науково-дослідної роботи музеїв; особливості науково-дослідної роботи в музеях різних профілів; напрями та форми музейної комунікації і їх змістове наповнення; організацію наукового архіву музею.

Бакалавр повинен вміти: планувати, організовувати та контролювати зміст і результати фондової та науково-дослідної роботи музею; визначати основні види і типи музейних предметів, проводити їх облік та робити науковий опис шляхом складання уніфікованого паспорта; складати бібліографічні та архівні картотеки, картотеки музейних предметів та експонатів; визначати температурно-вологісний режим для зберігання різних груп музейних предметів; вміти самостійно працювати з джерелами; застосовувати відповідні методики і технології при дослідженні музейних предметів; готувати та публікувати власні наукові та науково-методичні розвідки; застосовувати набуті знання у практичній діяльності, насамперед оцінювати стан фондів музею та його науково-дослідної роботи, подавати практичні рекомендації щодо вдосконалення означених складових діяльності музеїв.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Фонди музею. Напрями і зміст фондової роботи.

Тема 1. Вступ до курсу. Поняття «фонди музею». Музейний фонд України.

Зміст, мета навчальної дисципліни, її завдання, категоріально-понятійний апарат. Характеристика основних джерел і наукової літератури з навчальної дисципліни. Закон України «Про музеї та музейну справу» (1995 р.) (із змінами та доповненнями).

Музейні фонди як складна система збереження пам'яток. Властивості музейних фондів: відкритість, динамічність, стійкість, керованість, множинність, концентрація, інформативність, упорядкованість, цілісність. Склад фондів музею за значенням та юридичним становищем. Структура фондів музею.

Музейний фонд України та його характеристика. Правові засади організації і ведення науково-фондової роботи в музеях України.

Тема 2. Вивчення музейних предметів.

Музейний предмет і його властивості. Вивчення музейного предмета – важливий напрям фондової і науково-дослідної роботи. Визначення (атрибуція) музейного предмета. Класифікація і систематизація музейних предметів. Інтерпретація музейних предметів. Особливості вивчення музейних предметів різних видів.

Тема 3. Наукова організація музейних фондів. Напрями фондової роботи.

Склад музейних фондів: основний і допоміжний. Структура та складові елементи організації фондів музеїв.

Напрями фондової роботи: збір предметів музейного значення і комплектування фондів; первинний облік (реєстрація) та наукова інвентаризація; каталогізація фондів та підготовка науково-фондового паспорта; створення належних умов збереження фондів; проведення реставраційно-консерваційних робіт. Інструкція з обліку і зберігання музейних цінностей у державних музеях.

Тема 4. Комплектування фондів музею.

Поняття і завдання комплектування фондів. Етапи комплектування музейних фондів. Основи наукової методики комплектування фондів: а) шляхи комплектування (пасивні, активні); б) організація і проведення польових досліджень та наукових експедицій; в) відбір предметів музейного значення. Види (засоби) комплектування: систематичне, тематичне, комплексне. Форми комплектування фондів.

Роль і функції фондово-закупівельної комісії музею.

Тема 5. Облік музейних фондів.

Поняття «облік музейних фондів», завдання обліку фондів. Нормативно-законодавча база обліку фондів музеїв.

Фондова документація як інформаційна система. Порядок обліку фондів, облікова документація: а) надходження предметів до музею та їх первинний облік (реєстрація). Книга надходжень, правила її ведення та збереження; б) наукова інвентаризація музейних предметів; в) нанесення на предмети облікових позначок; г) видача з музею і всередині музею музейних предметів та науково-допоміжних матеріалів; ґ) списання музейних предметів; д) облік руху музейних фондів, їх переоблік (звірка); е) реєстрація облікових документів і їх зберігання.

Особливості порядку обліку окремих груп музейних предметів (із дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та зброї). Комп'ютерний облік.

Тема 6. Каталогізація музейних колекцій.

Основні принципи створення наукових каталогів музейних колекцій як один з напрямів фондової та науково-дослідної роботи у музеї. Типи каталогів, їх призначення. Інвентаризація та каталогізація у провідних музеях світу.

Тема 7. Збереження музейних фондів.

Поняття і зміст цього напрямку роботи. Зберігання фондів як одне з основних завдань музею (охоронна функція). Режим зберігання фондів: а) температурно-вологісний; б) захист від забруднювачів повітря; в) світловий режим; г) біологічний режим; г) захист від механічних пошкоджень; д) захист музейних фондів в умовах надзвичайних ситуацій.

Раціональне обладнання фондосховища музею і вимоги до нього. Окрема і комплексна система зберігання. Класифікація обладнання фондосховищ. Відкрите зберігання фондів.

Особливості зберігання окремих груп музейних предметів у фондах та в експозиції музею. Організація охорони музейних приміщень. Пакування і транспортування музейних предметів.

Тема 8. Консервація і реставрація музейних предметів.

Поняття «консервація» і «реставрація», їх значення для належного збереження музейних предметів. Особливості реставрації музейних предметів різних видів. Порядок реставраційно-консерваційних робіт. Організація роботи реставраційної майстерні у музеї.

Роль і функції реставраційної ради музею. Організація реставраційної справи в Україні та світі. Основні вітчизняні та зарубіжні підходи до організації консервації і реставрації.

Змістовий модуль 2. Науково-дослідна робота музеїв.

Тема 9. Наукова концепція створення музею.

Мета і завдання наукової концепції створення музейного закладу, способи реалізації мети і завдань, визначення профілю музею, наукова концепція комплектування фондів, наукова концепція побудови експозиції, проект художнього оформлення експозиції.

Дослідження історії, структури, організації і планування музейної справи. Музеєзнавчі дослідження фондів, дослідження в галузі охорони і збереження музейних фондів; музеєзнавчі дослідження – основа експозиційної роботи.

Тема 10. Сутність науково-дослідної роботи музеїв, її планування.

Визначення поняття науково-дослідної роботи музейного закладу, її значення у його діяльності. Планування науково-дослідної роботи. Перспективні і поточні плани роботи музею. Визначення тем дослідження, напрямів науково-дослідницької роботи, термінів виконання: наукова робота музею, науково-фондова робота, науково-експозиційна робота, наукова культурно-освітня робота, науково-методична робота, науково-видавнича діяльність музею. Менеджмент у науково-дослідній роботі. Використання музеєм PR-технологій.

Координація напрямів науково-дослідної роботи музею всередині закладу, з іншими музеями та установами. Планування індивідуальних і колективних наукових досліджень, розробки проектів, участі у грантових програмах. Звітність про проведену науково-дослідну роботу.

Тема 11. Напрями і форми науково-дослідної роботи музеїв.

Значення науково-дослідної роботи для дослідження музейних предметів як історичного джерела. Природничі та історичні дослідження в музеях краєзнавчого профілю. Особливості напрямів досліджень в музеях відповідного профілю (історичних, літературних, художніх та інших). Форми науково-дослідної роботи музеїв. Організація та проведення наукових конференцій, «круглих столів», інших наукових заходів, публікація результатів наукових досліджень.

Музей як науково-дослідний центр (на матеріалах Волинського краєзнавчого музею): основні етапи розвитку Волинського краєзнавчого музею, музей як науково-дослідницька установа, основні напрями науково-дослідницької роботи, її форми, результати наукових досліджень у музеї.

Тема 12. Наукові дослідження при комплектуванні фондів.

Основні завдання комплектування. Створення наукової концепції комплектування. Особливості комплектування експонатів різних фондів груп. Вироблення методики наукових досліджень, орієнтованих на комплектування фондів. Аналіз процесу комплектування на прикладі одного з каталогів фондів груп Волинського краєзнавчого музею.

Польові наукові дослідження музею. Наукові експедиції Волинського краєзнавчого музею як один із шляхів дослідження під час комплектування фондів. Методика польових досліджень та наукових експедицій при комплектуванні фондів різних фондів груп.

Археологічні розкопки як шлях до вивчення і поповнення археологічних колекцій музею. Археологічні методи в дослідженні подій і об'єктів XVIII–XIX століть («індустріальна археологія»).

Завдання, напрями і методика етнографічних польових досліджень.

Методика польових досліджень при вивченні новітньої історії.

Проблеми комплектування фондів музею на сучасному етапі.

Тема 13. Науково-реставраційна діяльність музею.

Реставрація як галузь науково-дослідної діяльності музеїв. Наукові дослідження в процесі реставрації музейних предметів. Атрибуція пам'ятки. Комплексне експериментальне дослідження творів образотворчого мистецтва і архітектури. Рентгенографічні дослідження в атрибуції та експертизі творів іконопису. Використання радіо-вуглецевого методу для датування творів живопису. Застосування в ході реставрації комп'ютерних технологій.

Національний науково-дослідний реставраційний центр України: загальна характеристика, основні завдання, наукові здобутки.

Тема 14. Дослідження в галузі зберігання й охорони музейних фондів.

Технічне і кадрове забезпечення охорони фондів. Фізичні, хімічні, біологічні та інші дослідження музейних предметів та умов їх зберігання. Мікологічна експертиза. Охорона музейних предметів як невід'ємної частини культурної спадщини України від актів вандалізму, глобальних катастроф і т. ін. Закон України «Про охорону культурної спадщини» 2000 року (із змінами і доповненнями).

Тема 15. Наукові дослідження під час підготовки музейної експозиції.

Музезнавчі дослідження – основа експозиційної діяльності (на прикладі експозиції з історії). Вибір науково-експозиційної теми і напрями її дослідження. Робота з джерелами і літературою. Робота в архіві з документальними джерелами. Відбір музейних предметів у фондах музею, їх комплектування для представлення обраної теми. Висвітлення результатів наукових досліджень в публікаціях. Тематико-експозиційний план музею.

Наукові експозиційні теми відділів природи, давньої історії та новітньої історії Волинського краєзнавчого музею. Виставки як шлях і прообраз майбутніх стаціонарних, постійно діючих музейних експозицій.

Тема 16. Музеєзнавчі дослідження в галузі музейної комунікації.

Музейна експозиція – важлива форма музейної комунікації: проблеми побудови й ефективності музейних експозицій; музейний предмет як основа музейної комунікації.

Культурно-освітня діяльність музейних закладів як складова музейної комунікації: музейно-педагогічні дослідження; музейно-соціологічні дослідження.

Музейно-психологічні дослідження – шлях до активізації процесу комунікації, підвищення його ефективності. Вивчення складу відвідувачів музею за різними параметрами (вік, стать, освіта, інтереси тощо; дослідження проводяться на базі Волинського краєзнавчого музею і його відділів).

Тема 17. Науковий архів музею: комплектування і зберігання.

Організація наукового архіву музею. Структура і групи документів, які зберігаються в науковому архіві музею. Тематика комплектування. Терміни і умови зберігання.

Робота з документами наукового архіву.

Структура навчальної дисципліни (денна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ. (сем.)	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Фонди музею. Напрями і зміст фондової роботи					
Тема 1. Вступ до курсу. Поняття «фонди музею». Музейний фонд України	6	2	2	2	
Тема 2. Вивчення музейних предметів	6	2	2	2	
Тема 3. Наукова організація музейних фондів. Напрями фондової роботи	6	2		4	
Тема 4. Комплектування фондів музею	6	2		4	
Тема 5. Облік музейних фондів	12	2	4	4	2
Тема 6. Каталогізація музейних колекцій	12	2	4	4	2
Тема 7. Збереження музейних фондів	8	2	2	4	
Тема 8. Консервація і реставрація музейних предметів	10	2	2	6	
Змістовий модуль 2. Науково-дослідна робота музеїв					
Тема 9. Наукова концепція створення музею	14	2	6	4	2
Тема 10. Сутність науково-дослідної роботи музеїв, її планування	16	2	6	6	2
Тема 11. Напрями і форми науково-дослідної роботи музеїв	12	2	4	6	
Тема 12. Наукові дослідження при комплектуванні фондів	12	2	4	6	
Тема 13. Науково-реставраційна діяльність музею	6	2		4	
Тема 14. Дослідження в галузі зберігання й охорони музейних фондів	4	2		2	
Тема 15. Наукові дослідження під час підготовки музейної експозиції	4	2		2	
Тема 16. Музезнавчі дослідження в галузі музейної комунікації	10	2	4	2	2
Тема 17. Науковий архів музею: комплектування і зберігання	6	2	2	2	
Всього годин:	150	34	42	64	10

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

Заняття 1. Фонди музею (2 год.)

1. Поняття «фонди музею», «Музейний фонд України».
2. Законодавство України про музей і фонди музею.
3. Наукова організація музейних фондів: а) склад музейних фондів; б) структура музейних фондів.
4. Напрями фондової роботи.

Заняття 2. Музейний предмет (2 год.)

1. Музейний предмет як музеєзнавче/музеологічне поняття. Властивості і функції музейного предмета.
2. Типові та унікальні музейні предмети.
3. Основні типи музейних предметів, їх характеристика.
4. Види музейних предметів, їх характеристика.

Заняття 3. Порядок обліку фондів та облікова документація (4 год.)

1. Надходження предметів до музею та їх первісна інвентаризація (реєстрація).
2. Наукова інвентаризація музейних предметів. Нанесення на предмети облікових позначок.
3. Рух (обіг) музейних предметів: а) видача з музею і всередині музею музейних предметів і науково-допоміжних матеріалів; б) списання музейних предметів; в) облік руху музейних предметів; г) переоблік (звірка) музейних фондів; ґ) реєстрація облікових документів і їх зберігання.
4. Практичне завдання: зібрати експонати і оформити на них обліково-фондову документацію (акт прийому, акт тимчасового вступу, каталожну картку, науковий уніфікований паспорт).

Заняття 4. Каталогізація музейних колекцій (4 год.)

1. Види каталогів. Основні принципи створення наукових каталогів. Класифікаційні ознаки.
2. Функції каталогів.
3. Інвентаризація та каталогізація у музеях світу.
4. Практичне завдання: підготувати науковий каталог музейних предметів (виставки, окремої експозиційної теми, тематичний по групах фондів тощо).

Заняття 5. Збереження музейних фондів (2 год.)

1. Поняття «збереження музейних фондів». Режим зберігання фондів: а) температурно-вологісний режим; б) захист від забруднювачів повітря; в) світловий режим; г) біологічний режим; ґ) захист від механічних пошкоджень; д) захист музейних фондів в умовах надзвичайних ситуацій.
2. Особливості зберігання окремих груп музейних предметів у фондах музею.
3. Особливості зберігання музейних предметів в експозиції.

Заняття 6. Консервація і реставрація музейних предметів (2 год.)

1. Процедура встановлення стану музейних предметів. Завдання їх консервації і реставрації.
2. Порядок реставраційно-консерваційних робіт.
3. Особливості реставрації музейних предметів різних видів.
4. Організація реставраційної справи в Україні і світі.

Заняття 7. Наукова концепція створення музею (6 год.)

1. Мета і завдання створення музейного закладу, способи їх реалізації. Визначення профілю музею.
2. Підготовка наукової концепції комплектування фондів, побудови експозиції, проекту її художнього оформлення (з досвіду музеїв України і світу).
3. Практичне завдання: підготувати наукову концепцію створення музею певного профілю (наприклад, музею історії села, музею історії університету, музею транспорту, меморіального музею, музею дитячої іграшки, музею українського війська, ін.).

Заняття 8. Організаційні засади науково-дослідної роботи музею (6 год.)

1. Складання перспективних і поточних планів роботи.
2. Координація напрямів і організації науково-дослідної роботи у музеї.
3. Координація напрямів і організації науково-дослідної роботи музею з іншими закладами і організаціями (на прикладі музеїв України).
4. Планування та виконання колективних та індивідуальних наукових досліджень.
5. Практичне завдання: підготувати путівник музеєм, розділом його експозиції, виставкою; підготувати текст і методичну розробку екскурсії; підготувати музейну лекцію; підготувати сценарій інтерактивного заходу тощо.

Заняття 9. Музей як науково-дослідний центр (на матеріалах Волинського краєзнавчого музею) (4 год.)

1. Основні етапи розвитку Волинського краєзнавчого музею.
2. Волинський краєзнавчий музей як науково-дослідна установа. Основні напрями науково-дослідної роботи.
3. Форми науково-дослідної роботи музею.
4. Результати наукових досліджень у музеї

Заняття 10. Польові наукові дослідження музею (4 год.)

1. Методика польових досліджень у комплектуванні фондів.
2. Археологічні розкопки як шлях до вивчення і поповнення археологічних колекцій музею.
3. Археологічні методи в дослідженні подій і об'єктів XVIII–XIX століть («індустріальна археологія»).
4. Завдання, напрями і методика етнографічних польових досліджень.
5. Методика польових досліджень при вивченні новітньої історії.

Заняття 11. Музей як науково-освітній осередок (4 год.)

1. Місце і роль музейної комунікації у діяльності закладу. Культурно-освітня діяльність як складова музейної комунікації.
2. Традиційні та інноваційні форми науково-освітньої роботи музею (екскурсії, лекції, «круглі столи», виставки, майстер-класи, рольові ігри, ін.).
3. Науково-освітня програма «Музей – школі».
4. Практичне завдання: розробити анкету соціологічного опитування для вивчення впливу музею на суспільство; ставлення різних груп населення до музейного закладу; відбиття у його діяльності їх потреб і ціннісних орієнтирів.

Заняття 12. Науковий архів музею: комплектування і зберігання (2 год.)

1. Тематика комплектування.
2. Типи документів.
3. Терміни і умови зберігання.
4. Робота з документами наукового архіву.

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Опрацювати Інструкцію з обліку і зберігання музейних цінностей у державних музеях.
2. Роль і функції фондово-закупівельної комісії музею.
3. Наукова інвентаризація музейних предметів.
4. Складання уніфікованого наукового паспорта музейного предмета.
5. Науковий опис різнотипових музейних предметів.
6. Особливості опису музейних предметів різного виду.
7. Роль і функції реставраційної ради музею.
8. Наукова та охоронна документація експозиції. Складання охоронно-топографічних описів залів. Організація постійного спостереження за експонатами.
9. Бібліографічна та архівна картотека. Картотека експонатів.
10. Порядок реставраційно-консерваційних робіт.
11. Опрацювати самостійно тему «Музейні колекції в наукових дослідженнях».
12. Опрацювати один з каталогів фондів груп Волинського краєзнавчого музею.
13. Опрацювати запитання: «Які наукові експозиційні теми представлені в експозиції відділу природи, давньої і новітньої історії Волинського краєзнавчого музею?»
14. Вивчити склад відвідувачів музею за різними параметрами (вік, стать, освіта, інтереси і т. інше). Дослідження провести на базі Волинського краєзнавчого музею і його відділів.
15. Провести соціологічні дослідження на тему «Музей, молодь, суспільство».
16. Провести дослідження музейної аудиторії за темою «Музей і майбутнє».
17. Проаналізувати різні види музейного продукту (каталоги, експозицію, екскурсію, лекцію, ін.).

Кількість годин самостійної роботи для студентів – 64 год.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна вивчається у 4 семестрі, складається з двох змістових модулів.

Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 40 балів);
2. залік (максимум 60 балів).

Поточний контроль (40 балів)												Підсумкови й контроль (60 балів)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2							
T.1	T.2	T.5	T.6	T.7	T.8	T. 9	T. 10	T. 11	T. 12	T. 16	T. 17		
2	2	4	4	3	3	5	5	4	4	2	2	60	100

Оцінювання роботи студентів денної форми навчання на семінарських заняттях за 4- бальною шкалою:

0,5 балів – незадовільна відповідь з конспектом або ксерокопіями;

1 бал – неповна відповідь на поставлене питання з конспектом без самостійного володіння матеріалом;

2 бали – повна відповідь, студент лише частково користується конспектом;

3–4 бали – самостійна, повна відповідь без використання конспекту, виявлене вміння аналізувати, порівнювати матеріал, робити висновки та узагальнення.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90–100	Відмінно	Зараховано
82–89	Дуже добре	
75–81	Добре	
67–74	Задовільно	
60–66	Достатньо	
1–59	Незадовільно	Не зараховано (з можливістю повторного складання)

8. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ

1. Предмет, мета і завдання навчального курсу.
2. Основні терміни навчальної дисципліни.
3. Джерела навчальної дисципліни.
4. Історіографія навчальної дисципліни.
5. Поняття «фонди музею». Музейний фонд України.
6. Правові засади організації і ведення науково-фондової роботи в музеях України.
7. Вивчення музейних предметів.
8. Особливості вивчення музейних предметів різних видів. .
9. Склад музейних фондів. Напрями фондової роботи.
- 10.Класифікація музейних фондів.
- 11.Комплектування фондів музею. Роль наукових досліджень при комплектуванні фондів.
- 12.Роль і функції фондово-закупівельної комісії музею.
- 13.Порядок обліку музейних фондів. Облікова документація.
- 14.Основні принципи створення наукових каталогів.
- 15.Інвентаризація та каталогізація у музеях світу.
- 16.Режим зберігання фондів.
- 17.Консервація і реставрація музейних предметів.
- 18.Роль і функції реставраційної ради музею.
- 19.Організація реставраційної справи в Україні та світі.
- 20.Мета і завдання наукової концепції створення музею.
- 21.Поняття поліфункціональності музейного закладу.
- 22.Планування науково-дослідної роботи в музеї.
- 23.Музеезнавчі дослідження – основа експозиційної роботи.
24. PR-технології – вагомий складник науково-дослідної роботи музеїв.
- 25.Напрями і форми науково-дослідної роботи Волинського краєзнавчого музею.
- 26.Завдання, напрями і методика археологічних досліджень як складника науково-дослідної роботи музею.
- 27.Завдання, напрями і методика етнографічних досліджень як складника науково-дослідної роботи музею.
- 28.Основні форми культурно-освітньої діяльності музею як складника музейної комунікації.
- 29.Використання інноваційних підходів у музейній комунікації.
- 30.Завдання та організація наукового архіву музею.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аартс Г., Плезір К. Музей та внутрішні взаємовідносини. *Музей: менеджмент і освітня діяльність*. Львів : Літопис, 2009. С. 103–119.
2. Аартс Г., Плезір К. Управління проектами. *Музей: менеджмент і освітня діяльність*. Львів : Літопис, 2009. С. 83–93.
3. Актуальные проблемы фондовой работы музеев. Труды. Вып. 63. Москва : НИИ культуры, 1978. 386 с.
4. Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсознавство і музеєзнавство: Навч. посіб. Київ : Альтерпрес, 2007. 464 с.
5. Бабенко О. Короткий словник музейних термінів. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2001.
6. Більо Л. PR-діяльність у Волинському краєзнавчому музеї. *Волинський музейний вісник*. Вип. 7. Луцьк, 2015. С. 10–15.
7. Вайдахер Ф. Загальна музеологія: посібник / пер. з нім. В. Лозинський, О. Лянґ, Х. Назаркевич. Львів : Літопис, 2005. 632 с.
8. Волинський музей. Історія і сучасність. Матеріали та тези наукової конференції до 70-річчя Волинського краєзнавчого музею та 50-річчя Колодяжненського літературно-меморіального музею Лесі Українки. Наук. зб. Вип. 2. Луцьк : Надстир'я, 1999. 204 с.
9. Волинський музей: історія і сучасність. Матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченої 80-річчю Волинського краєзнавчого музею та 60-річчю Колодяжненського літературно-меморіального музею Лесі Українки, Луцьк – Колодяжне, 19–20 травня 2009 р. Наук. зб. Вип. 4. Луцьк, 2009. 542 с.
10. Волинський музейний вісник : Вип. 1. Законодавчі та нормативні засади діяльності музейних закладів / Упр-ня культури і туризму Волин. ОДА ; Волин. краєзн. музей ; каф. документознавства і музей. справи ВНУ ім. Лесі Українки ; упоряд. А. Силюк . Луцьк, 2010. 350 с.
11. Довгалюк В. Б., Комаренко О. І., Митківська Т. І. Мікроклімат музейних приміщень: методичний посібник. Київ : Артанія, 2006. 112 с.
12. Збереження пам'яток науки і техніки в музеях: історія, досвід, перспектива : Зб. наук. статей. Київ, 2001. 118 с.
13. Калашникова О. Л. Основи мистецтвознавчої експертизи та вартісної оцінки культурних цінностей: Підручник. Київ : Знання, 2006. 479 с., іл.
14. Климишин О. С. Наукова концепція фондової роботи Державного природознавчого музею НАН України. *Наукові записки Державного природознавчого музею*. Львів, 2001. Т. 16. С. 5–34.
15. Ковальчук Є. Культурно-освітня діяльність музейних закладів як

- складова музейної комунікації (за результатами соціологічних досліджень). *Волинський музейний вісник*. Наук. зб. Вип. 4. Луцьк, 2012. С. 73–76.
16. Ковальчук Є. Музей у сучасному світі: розробка наукової концепції. *Волинський музейний вісник*. Наук. зб. Вип. 3. Луцьк, 2012. С. 17–22.
17. Ковальчук Є. І. Формування фонду сакрального мистецтва у Волинському краєзнавчому музеї (1929–2012 роки) : Монографія. Луцьк : Волинські старожитності, 2013. 296 с., іл.
18. Ковтанюк Н. Г. Музейний предмет – основа музейної роботи. *Деякі основні напрями вдосконалення діяльності музеїв на сучасному етапі* : Тематичний збірник наукових праць. Київ : ДІМ УРСР, 1990. С. 7–21.
19. Константинов В. О. Методичні рекомендації по виявленню, відбору та науковому опису пам'яток науки і техніки в музейних зібраннях. *Праці Центру пам'яткознавства*. Вип. 4. Київ, 2002. С. 83–107.
20. Куценко С. Ю. Можливості використання соціальних мереж у діяльності музеїв України. *Праці Центру пам'яткознавства*. Вип. 26. Київ, 2014. С. 145–157.
21. Куценко С. Ю. Особливості використання інтернет-технологій у вітчизняній музейній практиці : монографія. Умань : Сочінський М. М., 2017. 196 с.
22. Морозкина Л. Электронные коллекции. Создание и развитие электронных коллекций в музее. *Мир музея*. 2003. № 6. С. 40–42.
23. Погонєць О. Комплектування музейної колекції та науковий опис. *Музеї України*. 2006. № 5. С. 30–31.
24. Положення про Музейний фонд України. Затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 20 липня 2000. *Культурна спадщина України. Правові засади збереження, відтворення та охорони культурно-історичного середовища*. Збірник офіційних документів. Київ : Істина, 2002. С. 117–121.
25. Поправко Е. А. Музееведение. Москва : ВГУЭС, 2005. 230 с.
26. Прищепа О. П. Основи музеезнавства. Навч.-метод. посібник для студентів історичних спеціальностей (за вимогами кредитно-модульної системи). Рівне, 2006. 104 с.
27. Про затвердження Порядку занесення унікальних пам'яток Музейного фонду України до Державного реєстру національного культурного надбання. Наказ Міністерства культури і мистецтв України від 25.10.2001 № 653. *Офіційний вісник України*. 2002. № 9. С. 117–141.
28. Про музеї та музейну справу. Закон України [прийнято Верховною Радою 29.06.1995, № 2496/95-ВР]. URL:<http://goo.gl/TjUAW9>.

29. Про охорону культурної спадщини. Закон України від 8 червня 2000 р. *Культурна спадщина України. Правові засади збереження, відтворення та охорони культурно-історичного середовища*. Збірник офіційних документів. Київ : Істина, 2002. С. 16–38.
30. Проблеми збереження, консервації і реставрації музейних пам'яток історії та культури. Спецвипуск : Проблеми біопошкоджень пам'яток історії та культури. Київ : ІПК ПК, 1998. 172 с.
31. Проблеми збереження, консервації, реставрації та експертизи музейних пам'яток. Тези доповідей III Міжнар. наук.-практ. конф., 22–24 трав. 2001 р. Київ, 2001. 208 с.
32. Проблеми збереження, консервації та реставрації музейних пам'яток : Матеріали і тези доповідей II Міжнар. наук.-практ. конф., 26 – 28 трав. 1999 р. Київ, 1999. 216 с.
33. Прудников С. Інструкції, що регламентують реставрацію документальних пам'яток у музеях системи Міністерства культури і мистецтв України. *Бібліотечний вісник*. 2002. № 3. С. 43–51.
34. Пушкар Н. Ю. Науковий опис предметів нумізматики, фалеристики, сфрагістики, геральдики : монет, орденів, медалей, значків, жетонів, паперових грошей, печаток, гербів. Методичні рекомендації. Луцьк, 2010. 32 с.
35. Пушкар Н. Ю. Науково-фондова робота в музеї. Методичні рекомендації. Луцьк, 2010. 28 с.
36. Реставрація музейних пам'яток в сучасних умовах. Проблеми та шляхи їх вирішення : Тези доповідей IV Міжнар. наук.-практ. конф., 20–23 жовт. 2003 р. Київ, 2003. 212 с.
37. Роль музеїв в інформаційному забезпеченні історической науки : сб. статей / Авт.-сост. Е. А. Воронцова. Москва : Этерна, 2015. 143 с.
38. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство : Навч. посібник. Київ : Знання, 2008. 428 с.
39. Рябчикова Ф. Музейний фонд України : музеологічний аналіз правової дефініції. *Україна ХХ століття: культура, ідеологія, політика*. Київ, 2017. Вип. 22. С. 96–112.
40. Рябчикова Ф. Формування та еволюція поняття музейний фонд держави. *Краєзнавство*. 2016. № ½. С. 195–211.
41. Рябчикова Ф. Д. Природничі предмети у музеях : музеологічний аналіз правових дефініцій. *Вісник Національного науково-природничого музею*. Київ, 2016. Т. 14. С. 13–22.

- 42.Рябчикова Ф. Д. Чи потрібен Україні зведений каталог Музейного фонду України? *Праці Центру пам'яткознавства*. Вип. 29. Київ, 2016. С. 254–263.
- 43.Технология, исследование и хранение станковой и настенной живописи. Москва, 1987. 392 с.
- 44.Троненко Г. А. Створення в Національному музеї історії України експериментальних експозицій та об'єктивне висвітлення історії України ХХ століття: досвід та проблеми. *Музей на рубежі епох: минуле, сьогодні, перспективи* (матеріали ювілейної міжнародної науково-практичної конференції). Київ, 1999. С. 40–43.
- 45.Хмелевська А. В., Стрижова В. Г., Капучак І. О. Організація обліку в музейних установах. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2009. № 6. Т. 1. С. 191–196.
- 46.Шевченко В. В., Ломачинська І. М. Музеезнавство: Навч. посібник для дистанційного навчання. Київ : Університет «Україна», 2007. 288 с.
- 47.Шляхтина А. М. Основы музейного дела : теория и практика. Учебное пособие. Москва : Высш. шк., 2005. 183 с., ил.
- 48.Юренева Т. Ю. Музееведение : Учебник для высшей школы. 2-е изд. Москва : Академический Проект, 2004. 560 с.
- 49.Яковець І. О. Художній музей ХХІ століття: монографія. Черкаси : Вовчок О. Ю., 2016. 463 с.
- 50.Яцечко-Блаженко Т., Рудянин І. Місце інтерактивних технологій в музейній справі ХХІ століття. *Волинський музейний вісник*. Вип. 7. Луцьк, 2015. С. 115–118.